

Rezime Izvještaja guvernera – Decembar 2016

Ažurirano: 08.02.2017. godine

U Izvještaju guvernera za decembar 2016. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2016. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2016. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u decembru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2016. godinu.

Prema konačnim podacima, BDP Crne Gore je u 2015. godini ostvario rast od 3,4%, dok je, prema preliminarnim podacima, u prvom, drugom i trećem kvartalu 2016. godine ostvaren godišnji rast od 1,1%, 2,7% i 2,4%, respektivno.

Cijene su u decembru 2016. godine, u odnosu na prethodni mjesec, veće za 0,2%, dok je godišnja stopa inflacije u decembru iznosila 0,9%.

U 2016. godini u odnosu na 2015. godinu zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 4,4%. Pad proizvodnje zabilježen je u sektoru vađenje rude i kamena (-18,1%) i sektoru prerađivačka industrija (-7,8%), dok je u sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom zabilježen rast od 3,5%. Broj dolazaka turista u 2016. godini veći je za 5,9% u odnosu na 2015. godinu, dok je rast noćenja iznosio 1,8%. U vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prvih devet mjeseci 2016. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 12,3%, dok je prevoz robe povećan za 3,2%. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 6,7%, dok je prevoz robe povećan za 1,2%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju, u prvih devet mjeseci ove godine, povećan je za 10,7%, dok je prevoz robe veći za 1% u odnosu na isti period prethodne godine.

U 2016. godini je proizvedeno ukupno 293.594 m³ šumskih sortimenata, što je za 22,4% manje u odnosu na prethodnu godinu. Prema preliminarnim podacima, građevinarstvo je u prvih devet mjeseci 2016. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 27,8% i rast efektivnih časova rada od 14,4% u odnosu na isti period 2015. godine.

Prosječan broj zaposlenih u decembru 2016. godine iznosio je 177.473 lica, što je za 0,5% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 2,9% više u odnosu na decembar 2015. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u decembru 2016. godine iznosio 49.487, što predstavlja rast od 3,6% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 23,7% u odnosu na decembar 2015. godine.

Na kraju decembra 2016. godine, od 81.417 pravnih lica i preduzetnika, njih 15.430 ili 19% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 0,2%, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 3,8%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju decembra 2016. godine iznosio 628,3 miliona eura, i bio je za 0,8% veći na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou veći za 14,6%.

Koncentracija duga na dan 31.12.2016. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,06% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 13,2% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,3% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 36,4% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.791 milion eura na kraju decembra 2016. godine i bila je za 1% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju krediti, koji su na kraju decembra 2016. godine iznosili 2.416 miliona eura i ostvarili su pad od 1,2% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na decembar 2015. bili viši za 1,3%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 75,7% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u decembru 2016. godine iznosili 2.871,5 miliona eura, i veći su u odnosu na prethodni mjesec za 0,7%, dok u odnosu na decembar 2015. godine bilježe rast od 9,4%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite privrede se odnosilo 967,7 miliona eura ili 33,7%. Sektor stanovništva je učestvovao sa 1.534,1 milion eura ili 53,4%. Ukupan kapital banaka na kraju decembra 2016. godine iznosio je 488,2 miliona eura, i manji je u odnosu na prethodni mjesec za 2,2%, dok je za 5,7% viši u odnosu na isti period prethodne godine.

Kreditni banaka koji kasne sa otplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u decembru iznosili 271 milion eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 11,8%, dok u odnosu na decembar 2015. godine bilježe pad od 23%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju decembra 2016. godine iznosili 248,8 miliona eura i činili su 10,3% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 0,3%, dok na godišnjem nivou bilježe pad od 17%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju decembra 2016. godine je iznosila 7,45%, i bila je manja za 0,10 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2015. godine zabilježila pad od 1,08 p.p.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u decembru 2016. godine je iznosila 6,27%, što predstavlja pad od 0,71 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 1,85 p.p. u odnosu na decembar 2015. godine.

Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 0,93% na kraju decembra 2016. godine i niža je za 0,01 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2015. godine ostvarila pad od 0,30 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 265,7 miliona eura na kraju decembra 2016. godine, i bilježi rast od 1,1 milion eura ili 0,4% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na kraj prethodne godine veća za 16,6 miliona eura ili 6,7%. Tokom decembra 2016. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računima CBCG u inostranstvu izdvojeno je 49,9%, na računima obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 35,1%, dok je u državnim zapisima izdvojeno 15% obavezne rezerve.

Bruto premija osiguranja je iznosila 7,5 miliona eura u decembru 2016. godine. U njoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (73,2%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (26,8%).

U decembru 2016. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 1,8 miliona eura kroz 464 transakcije. Ostvareni promet bio je za 97,8% manji nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.12.2016. godine je iznosila 2.877,8 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 0,8%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju decembra 2016. godine bila 11.510,59 indeksnih poena, bilježi rast od 5,5% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je Indeks MONEXPIF iznosio 2.673,36 i zabilježio rast od 1,9% na mjesečnom nivou. Indeks MNSE10 je iznosio 928,27 indeksnih poena i bilježi rast od 0,7% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u novembru 2016. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 24,9 miliona eura, dok je za jedanaest mjeseci 2016. godine ostvaren deficit u iznosu od 45,9 miliona eura ili 1,2% procijenjenog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u novembru iznosili su 112,5 miliona eura ili 3% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za novembar više za 5,6%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u novembru 2015. godine, ostvaren je rast od 17,3%. Izdaci budžeta iznosili su 137,4 miliona eura ili 3,7% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je za 4,8% niže u odnosu na plan za novembar 2016. godine, a za 25,2% više u odnosu na ostvarenje izdataka u novembru 2015. godine. Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju septembra 2016. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.309,2 miliona eura ili 61,9% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 314 miliona eura ili 8,4% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 1.995,2 miliona eura ili 53,5% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u decembru.

U decembru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće na sastanku Odbora za stabilizaciju i pridruživanje, u Briselu. Na zahtjev Ministarstva finansija, dostavljen je prilog za Program ekonomskih reformi 2017–2019. za poglavlje 2 – Makroekonomski okvir i poglavlje 4 – Slobodno kretanje kapitala. Na zahtjev Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, dostavljeni su predlozi za izmjene i dopune Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2017–2018, u dijelu koji se odnosi na poglavlja 4 – Slobodno kretanje kapitala, 9 – Finansijske usluge i 20 – Preduzetništvo i industrijska politika. Ostvareno je učešće na redovnom kvartalnom sastanku Podgrupe Domena 2, pregovaračkog poglavlja 18 – Statistika. Ostvareno je učešće na sastanku sa predstavnicima Monstata i Ministarstva finansija, na temu institucionalne klasifikacije jedinica po sektorima u skladu sa ESA metodologijom, i izrade Akcionog plana na zahtjev Eurostata, za obaveze koje proizilaze iz pregovaračkog poglavlja 18 – Statistika. Na osnovu navedenog, Monstatu je dostavljen Akcioni plan razvoja finansijskih računa. Takođe, ostvareno je učešće na sastanku koordinatora Radne grupe 9 – Finansijske usluge iz CBCG, KHOV, ANO i MF. U okviru pregovaračkog poglavlja 32 – Finansijski nadzor, ostvareno je učešće na sastanku sa predstavnicima Evropske komisije. Sastanak je imao za cilj informisanje EK o napretku u oblasti zaštite eura od falsifikovanja u Crnoj Gori, kao i o napretku u oblasti zaštite finansijskih interesa EU. Ostvareno je i učešće na sastanku sa ekspertskom misijom Evropske komisije za oblast izvršenja, u vezi sa članom 218a Zakona o izvršenju i obezbjeđenju.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.